

Povzetki (*Summaries in Slovenian Language*)

1. Namesto uvoda: vzorci objavljajanja v reviji CEPAR – bibliometrična analiza

Liliana Bunescu, Maja Klun

Študija, ki sovpada z 20. obletnico revije Central European Public Administration Review (CEPAR), poudarja pomen vključitve omenjene revije v indeksiranje. Analiza z uporabo scientometrije, bibliometrije in kartiranja znanja ponuja celovit pregled razvoja revije CEPAR v zadnjih dveh desetletjih, izzivov, s katerimi se je revija soočala po vključitvi v Web of Science, in posebnosti vzorcev avtorstva. Podatki, uporabljeni za bibliometrično analizo, so bili pridobljeni iz Web of Science in zajemajo obdobje 2018–2023 (103 članki), medtem ko so bili podatki za analizo avtorstva zbrani iz arhivov revije in se nanašajo na obdobje 2003–2023 (425 člankov). V 21 letih obstoja je revija CEPAR objavila skupaj 425 člankov, v povprečju 20 na leto. Ti članki predstavljajo skupna prizadevanja 684 avtorjev iz različnih držav, pri čemer je povprečen članek napisalo 1,61 avtorja. Trend citiranja je pozitiven, saj se je število citatov po indeksiranju v Web of Science povečalo za desetkrat. Prispevke v izbranem vzorcu (bibliometrična analiza) je napisalo 175 avtorjev, povezanih s 75 institucijami, od katerih jih je 84 % prispevalo po en članek. V petih letih od vključitve v Web of Science je revija CEPAR dosegla okoli 200 citiranj, kar je približno 33 na leto. Med najpogostejše citiranimi so študije o uspešnosti, javni upravi, primerjalni analizi, e-upravi, upravnih sodiščih in dostopu do informacij.

2. Analiza upravnih služb, specializiranih za zadeve EU: primer Republike Ciper

Andreas Kirlappos, Stefanos Iacovides

Namen: Republika Ciper je manjša članica EU, kjer so upravne strukture že tradicionalno centralizirane. Prispevek skozi tri procese evropeizacije proučuje vpliv evropske integracije na upravne službe, specializirane za zadeve EU, in morebitne razlike med njimi.

Zasnova: Uporabljeni raziskovalni metodi vključujeta pregled domače in tuje literature na temo evropeizacije in zgodovinskega institucionalizma ter intervjuje in vprašalnike za zaposlene v omenjenih službah.

Ugotovitve: Rezultati kažejo, da je članstvo Cipra v EU sicer pomembno vplivalo na evropeizacijo ciprskega upravnega okvira, vendar ta proces zaradi kontinuitete vzorcev iz prejšnjih obdobj še zdaleč ni zaključen. Ti vzorci imajo trajen vpliv na formalne in neformalne institucije, zmanjšujejo vlogo obravnavanih služb in omejujejo delovanje javnih uslužbencev.

Akademski prispevek k znanstvenem področju: Študija omogoča celovito razumevanje učinkov evropeizacije na specializirane službe v ciprskem upravnem okolju. Poudarja tudi posledice kontinuitete vzorcev iz preteklosti, ki se kažejo v formalnih in neformalnih institucionalnih omejitvah ter zaviranju institucionalnih in upravnih sprememb.

Vpliv v praksi: Ugotovitve te študije so lahko iztočnica za prihodnje raziskave, saj predstavljajo pomembno podlago za ocenjevanje učinkov evropske integracije in upravnih sprememb v drugih državah članicah EU s podobno zgodovinsko izkušnjo kot Ciper, npr. v Grčiji in na Malti.

Izvirnost/Pomen/vrednost: Gre za inovativno študijo, ki se osredotoča na posebne upravne akterje na Cipru, katerih vloga doslej še ni bila preučena, in osvetljuje dejavnike, ki bi lahko vplivali na spodbujanje institucionalnih in upravnih sprememb.

Ključne besede: Evropska unija, notranje upravne strukture, Republika Ciper, evropeizacija, zgodovinski institucionalizem

3. Določanje javnih ciljev v nestanovitnih in kompleksnih časih

Mirko Pečarič

Namen: Namen prispevka je podati kritično analizo tradicionalnega pristopa k oblikovanju in uporabi pravnih pravil z argumentom, da je ta za obravnavo kompleksnosti in dinamike sodobne družbe in tehnologije zastarel in nezadosten.

Zasnova/metodologija/pristop: V članku je uporabljena kvalitativna raziskovalna metodologija, in sicer študija primera, ki se osredotoča predvsem na prakso zakonodajalca pri določanju javnih ciljev. Analiza opredeljuje teme in vzorce, povezane z različnimi praksami določanja javnih ciljev, in njihov vpliv na zakonodajalca. Ugotovitve so primerjane s teoretičnim okvirom, pridobljenim iz pregleda literature in navedenem v tem prispevku. Članek se zaključí s povzetkom ugotovitev in vplivov v praksi ter predlogi za prihodnje raziskave.

Ugotovitve in vpliv v praksi: Ne glede na vlogo tehnologije v življenju sodobnega človeka se zakonodajni javni cilji še vedno določajo statično, kar odraža tradicionalno newtonovsko mehanistično perspektivo, ki temelji na načelu vzročnosti. Prispevek predstavlja možne scenarije za prihodnost in izpostavlja, da je treba odnos med naravo, tehnologijo, zakonodajo in človeštvom skrbno uravnavati, da bi zagotovili harmonično in fleksibilno sobivanje. Področje zapletenih pravnih vprašanj je vsekakor mogoče do neke mere ohraniti z vrsto inovativnih metod. Te vključujejo k rezultatom in postopkom usmerjene pristope k interakciji med posamezniki in kolektivom, pravni sistem, ki temelji na mehanizmih povratnih informacij in pragov, uporabo kolektivne inteligence, predvidevanje neugodnih scenarijev in izvrševanje prilagodljivih norm. Takšne

metode so po svoji naravi bolj primerne za obvladovanje nepredvidenih in zapletenih sodobnih pravnih izzivov kot tradicionalni legalistični okviri.

Izvirnost: V prispevku so združena spoznanja različnih disciplin, vključno s pravom, sistemsko teorijo in tehnološkimi študijami. Tak interdisciplinarni pristop omogoča celovitejše razumevanje zapletenega odnosa med naravo, tehnologijo in pravom, kar je v ozko usmerjenih študijah pogosto spregledano. Prispevek je izviren, saj oporeka obstoječim oblikam regulacije in predlaga nove regulativne pristope, ki temeljijo na spreminjajoči se naravi dejstev ter s tem povezanih pravic in obveznosti posameznikov in skupin.

Ključne besede: kompleksnost, fleksibilnost, zakonodaja, javni cilji, kolektivna moč, negativni scenariji, prilagodljive norme

4. Revitalizacija ukrajinskih mest: vloga javno-zasebnih partnerstev pri pametnem razvoju mest

Vitalii Kruhlov, Jaroslav Dvorak, Volodymyr Moroz, Dina Tereshchenko

Namen: Članek obravnava vlogo javno-zasebnega partnerstva kot ključnega orodja za obnovo mestne infrastrukture in razvoj ukrajinskih mest v okviru koncepta »pametnih mest«. Poudarja potrebo po učinkovitih mehanizmih za obnovo mestne infrastrukture, zlasti v luči izzivov, povezanih z rusko vojaško agresijo in posledičnim uničenjem v ukrajinskih mestih. Študija obravnava ključne vidike razvoja pametnih mest, vključno z uvedbo digitalnih tehnologij, uporabo podatkov in inovativnimi poslovnimi modeli, namenjenimi optimizaciji mestnih funkcij.

Zasnova/metodologija/pristop: Uporabljen je večstopenjski metodološki pristop, ki med drugim vključuje merjenje zadovoljstva mestnega prebivalstva z občinskimi storitvami, grafično analizo z uporabo indeksa CIMI, oceno pomembnosti oživljanja ukrajinskih mest in potreb po mobilizaciji poslovnih virov, sociološke raziskave, razvoj modela pametnega mesta na podlagi rezultatov projektov javno-zasebnega partnerstva ter oblikovanje ključnih elementov nacionalne strategije razvoja pametnih mest.

Ugotovitve: Študija izpostavlja pomen strateškega načrtovanja in sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem ter poudarja prednosti projektov, ki temeljijo na javno-zasebnem partnerstvu. Dobljeni rezultati kažejo na ključno vlogo javno-zasebnih partnerstev pri spodbujanju pobud za razvoj mest, ki temeljijo na konceptu pametnega mesta. Predstavljen je potencial javno-zasebnih partnerstev za oblikovanje stabilnih in uspešnih pametnih mest v Ukrajini. Z učinkovitimi javno-zasebnimi partnerstvi bodo lokalne oblasti uspešneje obnovile mestno infrastrukturo ter izboljšale kakovost storitev in življenja svojih državljanov.

Vpliv v praksi: Rezultati raziskave lahko služijo kot podlaga za strateško načrtovanje in naložbe v infrastrukturne projekte, potrebne za oblikovanje pametnih mest. Predvidena strategija bo omogočila izboljšanje zakonodajnih

aktov, ki se nanašajo na razvoj pametnih mest, hkrati pa spodbuja sodelovanje med javnimi in zasebnimi subjekti. To vključuje krepitev prometnega sistema, uvajanje digitalnih tehnologij, posodabljanje družbenih institucij in izboljšanje učinkovitosti upravljanja mestnih virov.

Izvirnost/vrednost: Izvirnost in vrednost študije vidimo v njenem večplastnem pristopu k presoji in spodbujanju koncepta pametnih mest v urbanem razvoju v Ukrajini. Združuje različne raziskovalne metode, vključno z ocenami zadovoljstva, grafičnimi analizami na podlagi indeksa CIMI, sociološkimi raziskavami in razvojem modela pametnega mesta na podlagi rezultatov projektov javno-zasebnega partnerstva. Ta pristop ne omogoča le celovitega razumevanja stanja mestne infrastrukture in zadovoljstva državljanov, temveč ponuja tudi strateški okvir za razvoj pametnih mest.

Ključne besede: infrastruktura, javna uprava, javno-zasebno partnerstvo, okrevanje, pametno mesto, orodja, Ukrajina, obnova

5. Organizacijski dejavniki spodbude za uvedbo umetne inteligence v javnih institucijah: sistematičen pregled literature

Nina Tomažević, Eva Murko, Aleksander Aristovnik

Namen: Namen študije je oblikovati niz priporočil za odločevalce (oblikovalce politik in javne menedžerje) in javne uslužbenke za povečanje uspešnosti in učinkovitosti organizacijskih elementov pri uvedbi umetne inteligence (UI) v javnih institucijah.

Zasnova/metodologija/pristop: Študija s sistematičnim pregledom literature po protokolu PRISMA proučuje organizacijske dejavnike, ki omogočajo uvedbo UI v javnih institucijah. Z obsežnim iskanjem smo v podatkovni zbirki Scopus opredelili ustrezno literaturo, ki se osredotoča na prepletanje tehnologij UI in različnih organizacijskih elementov. Analizo je olajšal program NVivo 12, ki je omogočil strukturirano preučevanje ključnih organizacijskih vidikov – ljudje, kultura, struktura, procesi in tehnologija – v javnih institucijah.

Ugotovitve: Dosedanje študije o uvedbi UI v javnih institucijah so pokazale številne dejavnike, ki spodbujajo uvedbo UI in so povezani z organizacijskimi elementi, kot so ljudje/zaposleni, struktura, kultura, tehnologija in procesi. Številne raziskave in študije primerov poudarjajo pomen osredotočanja na uvajanje ali preoblikovanje teh organizacijskih elementov pred ali vzporedno z uvedbo UI.

Akademski prispevek k znanstvenem področju: Študija predstavlja prvi celovit in sistematičen pregled izbranih organizacijskih elementov, ki lahko služijo kot spodbujevalci uvedbe UI v javnih institucijah.

Omejitve/pomanjkljivosti raziskave: Tovrsten sistematični pregled literature je podvržen določenim omejitvam. Iz tega vidika je možno, da je prikaz povezave med UI in organizacijskimi spremembami zaradi delitev literature o

UI na naravoslovno in družboslovno, pri čemer se prva osredotoča na tehnične vidike, druga pa na širša organizacijska vprašanja, nepopoln. Prav tako je možno, da so bile zaradi omejitev, povezanih z iskanjem po ključnih besedah, nekatere pomembne študije izpuščene. Glede na hiter razvoj UI naš pregled morda ne odraža zadnjih dognanj na tem področju, saj zajema literaturo, objavljeno do maja 2023, poleg tega pa sta interpretacija in kodiranje literature kljub uporabi programa NVivo 12 vključevala subjektivne elemente, ki bi lahko vplivali na rezultate.

Vpliv v praksi: Na podlagi izkušenj iz zasebnega sektorja tudi javne institucije vse bolj uporabljajo tehnologije UI na področjih, kot so javne finance (davki), raziskave, zdravstvo, kazenski pregon, obramba, izobraževanje. To zahteva spremembe tako »trdi« (struktura, procesi itd.) kot »mehki« elementov (ljudje, organizacijska kultura itd.). Zato lahko dejavniki spodbude, opredeljeni v študiji, služijo kot smernice za odločevalce in izvajalce UI na vseh ravneh javnih institucij.

Vpliv na družbo: Če bo UI v javnih institucijah uvedena učinkovito in uspešno ter se bo uporabljala strokovno in etično, lahko družbi prinese številne koristi, kot so preglednost, pravičnost, stroškovna in časovna učinkovitost, visoka kakovost storitev ter boljše sodelovanje med različnimi deležniki v družbi.

Izvirnost/pomen/vrednost: Študija predstavlja poseben doprinos, saj se namesto na tehnološke osredotoča na organizacijske dejavnike spodbude uvedbe UI v javnih institucijah. Z vključevanjem tehničnih in družboslovnih vidikov zapolnjuje kritično vrzel v literaturi ter zagotavlja dragoceno podlago za teorijo in prakso na področju organizacije in upravljanja.

Ključne besede: uvedba UI, umetna inteligenca, organizacijske spremembe, organizacijski dejavniki spodbude, javna institucija, sistematični pregled literature

6. Omilitev upravne kazni s strani sodišča v izbranih srednjeevropskih državah

Nikolaj Zakreničnyj

Namen prispevka je analizirati obseg pristojnosti sodišča za omilitev kazni, naloženih s strani upravnih organov, v naslednjih srednjeevropskih državah: na Češkem, Slovaškem, v Nemčiji in Avstriji. Osrednji cilj je preučiti pravne okvire v teh državah in njihovo povezavo s 6. členom Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Uporabljena **metodologija** vključuje primerjalno analizo pravnih določb glede sodnega nadzora nad upravnimi kaznimi v navedenih državah. Študija natančno proučuje razlike v pravnih pristopih teh držav in poudarja različne metode, ki se uporabljajo za obravnavo vloge sodišča pri omilitvi upravnih kazni. Raziskava temelji na konceptu polne pristojnosti, pri čemer je poudarjena pravica

posameznika, da njegov primer temeljito prouči sodišče, kar vključuje tudi presojo zakonitosti, utemeljenosti, primernosti in sorazmernosti izrečene kazni.

Ugotovitve razkrivajo precejšnje razlike med obravnavanimi državami glede pristopa k sodni presoji upravnih kazni, kar kaže na kompleksnost odnosa med izvršilno in sodno vejo oblasti. Pri tem se pojavljajo pomisleki glede načel, kot so pravna varnost, sorazmernost in pravica do učinkovitega pravnega sredstva. Članek osvetljuje različne stopnje posredovanja sodišč pri omejevanju upravnih kazni v različnih pravnih kontekstih in predstavlja pomemben akademski prispevek, saj proučuje razmeroma slabo raziskan vidik upravnega prava v Srednji Evropi. S tem zagotavlja dragocen vpogled v to, kako različni pravni sistemi uravnavajo odnos med izvršilno oblastjo in sodnim nadzorom, zlasti v primeri upravnih kazni.

Izvirnost študije vidimo v njenem primerjalnem pristopu, ki ponuja diferencirano razumevanje vloge sodišča pri omilitvi kazni in njenih posledic za širša pravna načela in varstvo človekovih pravic. Članek bo koristen tako za raziskovalce kot za izvajalce, ki jih zanima raziskovanje izvora in posameznih vidikov pravice sodišča do omilitve upravnih kazni, saj spodbuja nadaljnje raziskave in ponuja shematično orodje za proučevanje tega zapletenega pravnega terena.

Ključne besede: upravna sankcija, primerjava, omilitve, polna pristojnost

7. Javna korist in javni interes v slovenskem pravnem sistemu – dve plati istega kovanca?

Tina Sever

Namen: Prispevek proučuje razliko med pojmom javni interes in javna korist v slovenskem pravnem sistemu. S poglobljeno analizo pravnih pojmov, nacionalnih predpisov ter sodne prakse Ustavnega sodišča RS in izbranih primerov Evropskega sodišča za človekove pravice je namen prispevka osvetliti ključne razlike med navedenima pojmom ter vzpostaviti temeljne smernice za razumevanje njunega različnega pomena in uporabe.

Zasnova/metodologija/pristop: Raziskava temelji na vsebinski analizi sekundarnih virov. Uporablja kvalitativne metode z analizo relevantnih teoretičnih izhodišč, pravil in ustavnosodne prakse v slovenskem pravnem sistemu ter izbrane sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice. Analiza se osredotoča na opredelitev ključnih teoretičnih argumentov, pravnih definicij in praktične uporabe omenjenih konceptov. Za razlikovanje med javno koristjo in javnim interesom je uporabljen primerjalni pristop, ki prikazuje, kako je posamezen pojem opredeljen, uporabljen in uravnotežen v različnih pravnih kontekstih. Podana je sinteza podobnosti in razlik med različnimi pogledi na ta pojma. Na podlagi analiziranih podatkov so oblikovani zaključki o razmerju med javno koristjo in javnim interesom.

Ugotovitve: Javni interes in javna korist sta abstraktna pojma. Analiza relevantnih slovenskih sistemskih predpisov je pokazala, da se včasih uporabljata

kot sinonima, a glede na teorijo med njima obstajajo določene razlike. Ustavnosodna praksa ju navaja na splošno in ju vsebinsko ne opredeljuje v celoti, vendar ju ne šteje za sinonima.

Akademski prispevek k znanstvenem področju: Javni interes in javna korist sta osrednja pojma upravne znanosti. Javni interes je ključen pri opredeljevanju in oblikovanju upravnih razmerij, o katerih se odloča v upravnem postopku. Predstavlja temeljno vrednoto javnega sektorja in zagotavlja zakonitost njegovega delovanja. Javna korist pa je splošna korist organizirane širše skupnosti, ki ima prednost pred koristmi posameznikov in na splošno velja za enakovredno materialni zakonitosti. Ker so si javni in zasebni interesi pogosto nasprotni, je za zaščito javne koristi potrebno posredovanje države z ustreznimi predpisi.

Izvirnost/pomen/vrednost: Raziskava prispeva k razumevanju konceptov javnega interesa in javne koristi v slovenskem pravnem sistemu in predstavlja novost na tem področju, saj takšen pregled doslej še ni bil opravljen. Njena vrednost je v analizi slovenske ustavnosodne prakse v zadnjih dvaindvajsetih letih in vpogledu v sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice. Zaradi osredotočenosti na slovensko zakonodajo in sodno prakso ter judikaturu Evropskega sodišča za človekove pravice ugotovitev ni mogoče posploševati na druge kontekste. Ta pristop je bil izbran, ker je večina zakonodaje, pomembne za to raziskavo, neodvisna od vplivov EU. Kljub temu pa ima pravni okvir Slovenije zaradi njenega članstva v EU določene skupne značilnosti z drugimi evropskimi sistemi. Analiza je pomembna za razumevanje, kako so omenjeni koncepti obravnavani v podobnih pravnih sistemih, kar ponuja dragoceno podlago za primerjalne študije.

Ključne besede: upravno odločanje, upravno-politični proces, ustavnosodna praksa, javna korist, javni interes, Slovenija

8. Upravljanje talentov v javnem sektorju – empirični dokazi iz razvijajočega se romunskega gospodarstva

Barrington Graham

Namen: Prispevek proučuje upravljanje talentov v organizacijah javnega sektorja v Romuniji. Tako kot v zasebnem tudi organizacije v javnem sektorju namreč potrebujejo talentirane ali visoko potencialne kadre, da bi okrepile svoje delovanje in izboljšale zagotavljanje javnih storitev, a so raziskave o upravljanju talentov v javnem sektorju, zlasti v vzhodnoevropskih državah, še vedno precej skope.

Zasnova/metodologija/pristop: Študija temelji na polstrukturiranih intervjujih z zaposlenimi v organizacijah javnega sektorja. Rezultati so bili analizirani z uporabo tematske analize.

Ugotovitve: Analiza razkriva, da je upravljanje talentov v javnem sektorju še vedno v začetni fazi razvoja. Zdi se, da kadrovske službe upravljanja talentov

ne razumejo, prizadevanja za izvajanje tovrstnih praks pa niso prinesla zelenih rezultatov.

Vpliv v praksi: Rezultati naše študije kažejo, da so prakse upravljanja talentov sicer dobro sprejete v vse več podjetjih zasebnega sektorja, povsem drugačna pa je situacija v javnem sektorju. V primeru Romunije izvajanje ovirata birokratska struktura javnega sektorja in zapuščina nekdanjega komunističnega režima.

Izvirnost/vrednost: Študija je eden prvih poskusov proučevanja vpliva praks upravljanja talentov v romunskem javnem sektorju. Ugotovitve so podprte z empiričnimi dokazi.

Ključne besede: javni sektor, talenti, upravljanje talentov, teorija birokracije